

Enchiridion

MALÝ KATECHIZMUS Dr. Martina Luthera

pre pospolitých farárov a kazateľov

Predhovor Dr. Martina Luthera

Martin Luther všetkým verným a zbožným farárom a kazateľom: Milosť, milosrdenstvo a pokoj v Ježiši Kristu, našom Pánovi!

Hrozný a žalostný nedostatok, o ktorom som sa presvedčil nedávno, keď som bol vizitátorom, ma donútil zostaviť tento Katechizmus, čiže kresťanské učenie v takejto krátkej, prostej a jednoduchej forme. Ó, milý Bože, koľko biedy som videl! Pospolitý ľud, najmä po dedinách, nič nevie z kresťanského učenia a, žiaľ, aj mnohí farári sú celkom neschopní a nespôsobilí učiť. A predsa všetci sa volajú kresťania, sú pokrstení a prijímajú velebnú sviatosť, nevedia však ani Otčenáš, ani Vieru všeobecnú kresťanskú, ani Desať Božích prikázaní a žijú si ako prostučký dobytok a nerozumné prasce; a keďže teraz prišlo evanjelium, naučili sa len šikovne a majstrovsky zneužívať každú slobodu. Ako sa len zodpoviete pred Kristom vy, biskupi, že ste dopustili na svoj ľud toľkú nehanebnosť a vôbec ste si nekonali povinnosti svojho úradu? Kiež vás nestihne za to nešťastie! Zakazujete pod obojím, vnucujete svoje ľudské zákony, nepýtate sa však, či vedia Otčenáš, Vieru všeobecnú kresťanskú, Desať Božích prikázaní alebo akékoľvek iné Božie slovo. Beda, beda naveky vašim hlavám!

Preto všetkých vás, moji páni a bratia, farári a kazatelia, pre Boha prosím, aby ste úprimne vykonávali svoj úrad, aby ste sa zľutovali nad zvereným vám ľudom a pomáhali nám ľuď, najmä mládež naučiť Katechizmus. Tí, čo by to ináč nevedeli, nech si vezmú tieto tabule a formuly a predčitujú ich ľudu od slova do slova takto:

Po prvé: nech sa kňaz predovšetkým varuje a chráni používať rozličné alebo inakšie texty a znenia Desiatich Božích prikázaní, Otčenáša, Viery všeobecnej kresťanskej, sviatostí atď., ale nech používa jedno znenie, nech pri ňom ostane a tomu učí každý rok; lebo mládež a pospolitý ľud treba naučiť jednotnému textu a zneniu; veď keď sa dnes učí takto a o rok zasa ináč, ľahko by ich mohlo pomýliť zdanie, akoby sme to chceli opravovať a celá námaha i práca vyšla by nazmar. Toto už zbadali aj milí cirkevní Otcovia, keď všetci používali jedno znenie Otčenáša, Viery všeobecnej kresťanskej, Desiatich Božích prikázaní. Preto tak treba učiť mládež a pospolitost' týmto článkom, aby sa v texte nezmenila ani slabika a aby sa neučilo a nepredriekalo jeden rok tak a druhý inak. Preto si vyber znenie ktoré chceš a pri ňom vytrvaj. Keď však kážeš učeným a vzdelaným, vtedy ukáž svoje umenie a rozober a vylož tieto články tak, ako len vieš. Ale keď učíš mládež, zostaň trvale pri jednej určitej forme a jednom znení a nauč ich predovšetkým tieto články, totiž Desať Božích prikázaní, Vieru všeobecnú kresťanskú, Otčenáš, atď. doslova podľa textu a to tak, aby za tebou odriekali a naučili sa to naspamäť.

Tým však, čo sa to nechcú naučiť, vysvetli, že zapierajú Krista a nie sú kresťanmi; nepripusť ich ani k sviatosti, ani za kmotrov pri krste a nech neplatí pre nich nijaká kresťanská sloboda, ale treba ich jednoducho prenechať pápežovi a jeho oficiálom, ba samému diablu. Rodičia a čel'adni otcovia nech im nedajú jesť a piť a nech sa im pohrozí, že by takýchto zatvrdlých ľudí knieža malo vyhnat' zo svojej krajiny, atď.

Lebo i keď nikoho nemožno ani neslobodno nútiť veriť, pospolitost' predsa len treba viesť a učiť, aby vedela, aké poriadky sú u tých, u ktorých bývajú a chcú sa prechovať a žiť. Lebo kto chce bývať v niektorom meste, musí poznať a zachovávať jeho právny poriadok, ktorého výhody chce používať, už či verí a či je v srdci podvodník alebo nezbedník.

Po druhé, keď už dobre vedia text, nauč ich aj jeho význam, aby vedeli, čo sa v ňom hovorí; a znovu si vezmi znenie tejto tabule alebo ktorékoľvek krátke znenie, ktoré chceš a pridržaj sa ho a nevynechaj z neho ani hlásky, ako som to povedal o texte. A venuj mu čas. Lebo netreba, aby si všetky čiastky prebral naraz, ale jednu po druhej. Až keď dobre porozumejú prvému prikázaniu, vezmi druhé a takto pokračuj; ináč by si preťažená pamäť ani jedno dobre nezachovala.

Po tretie: keď si ich naučil tomuto krátkemu Katechizmu, vezmi si Veľký katechizmus a poučuj ich aj o plňšom a širšom význame. Tu rozober každé prikázanie, každú prosbu Modlitby

Pánovej, vypočítaj rozličné skutky, úžitok, ovocie, nebezpečenstvá a škody; ako toto všetko nájdeš hojne v mnohých knihách o tomto. A najmä obširne rozoberaj prikázania a články, proti ktorým tvoj ľud najviac hreší. Napríklad: siedme prikázanie o kradnutí musíš rozoberať najmä medzi remeselníkmi, obchodníkmi, ale aj medzi sedliakmi a čelad'ou; lebo pri týchto sa často vyskytuje rozličná sprenevera a zlodejstvo. Podobne pri deťoch a pri pospolitosti musíš rozoberať najmä štvrté prikázanie, aby boli tichí, verní, poslušní, pokojní a uvádzať čím viac príkladov z Písma, kde Boh takýchto ľudí potrestal alebo požehnal.

O tomto poučuj tiež najmä vrchnosť a rodičov, aby spravodlivo vládli a priťahovali deti ku škole. Upozorňuj, že sú to povinní robiť, a keby to nerobili, akého veľkého hriechu sa dopúšťajú. Lebo tým búrajú a ničia aj Božiu aj svetskú správu ako najzarytejší nepriatelia aj Boha aj ľudí. Dobre vysvetli, ako veľmi škodia, keď nepomáhajú, aby sa z detí stali farári, kazatelia, úradníci, atď., a že ich Boh za to veľmi potresce. Lebo práve tu treba o tom kázať. Rodičia a vrchnosť v tomto tak veľmi hrešia, že sa to nedá ani vypovedať; diabol zmýšľa týmto iste čosi hrozného.

Nakoniec: aj keď sa pápežovo tyranstvo už odstránilo, sú takí, ktorí nechcú pristupovať k sviatosti a pohrdajú ňou. Týchto treba popoháňať; ale pripomínam: nikoho nesmieme nútiť ani k viere ani k sviatosti ani určiť nijaký zákon, čas alebo miesto, ale tak treba kázať, aby sami aj bez nášho nariadenia prichádzali, ba aby oni nás farárov nútili prisluhovať sviatosť. Toto dosiahneš tým, keď im budeš hovoriť: Kto sviatosť nevyhľadáva, ani si ju nežiada prijať najmenej raz alebo štyrikrát do roka, treba sa obávať, že opovrhne sviatosťou a nie je kresťanom, ako nie je ním, kto neverí v evanjelium a ho nepočúva; lebo Kristus nehovorí: „Toto zanedbávajte“ ani „tým opovrhujte“, ale „to čiňte, kedykoľvek budete piť“ atď. Naozaj chce, aby sa to činilo a nie, aby sa to zanedbávalo a opovrhovalo; veď hovorí: „To čiňte!“

Kto si však neváža sviatosť, dokazuje, že nemá hriech ani telo ani diabla ani svet ani smrť ani nebezpečenstvo ani peklo, tj. nič z toho neverí, i keď je v tom až po uši a je dvojnásobne diablov. Preto ani nepotrebuje milosť, život, raj, kráľovstvo Božie, Krista, Boha, ani akékoľvek dobrodenie, lebo keby veril, že je taký veľmi hriešny a že potrebuje toľko dobrodenia, nepohrdal by sviatosťou, ktorá pomáha z toľkého zla a v ktorej sa dáva toľko dobrodenia. Ani by ho nebolo treba nútiť k sviatosti nijakým zákonom, ale by bežal a utekal sám od seba a teba by nútil, aby si mu prislúžil sviatosť.

Preto nepotrebuješ tu ustanoviť zákon ako pápež; len vysvetli úžitok a škodu, potrebu a ovocie, nebezpečenstvo a spasenie tejto sviatosti a sami od seba prídu aj bez tvojho nútenia; ak však neprídu, nechaj ich a len toľko im povedz, že sú diabli, ak nevidia a necítia svoju veľkú biedu a milostivú pomoc Božiu. Keď však toto nerobíš alebo robíš z toho zákon a jed, ty si na vine, ak pohrdajú sviatosťou. Ako by nemali byť leniví, keď spíš a mlčíš? Preto pozor na to, kňaz a kazateľ. Náš úrad je inakší, ako bol pod pápežom, je vážny a spasiteľný. Preto je v ňom teraz toľko námahy a práce, nebezpečenstva a pokušenia a tak málo odmeny a vďaky vo svete; ale Kristus sám chce byť našou odmenou, keď verne pracujeme. Nech v tom pomáha Otec všetkej milosti, Jemu chvála a vďaka naveky skrze Krista, nášho Pána. Amen.

I. Desať Božích prikázání,

ako ich otec rodiny čo najjednoduchšie má predkladať svojej domácnosti.

Prvé prikázanie.

Ja som Hospodin, tvoj Boh, nebudeš mať iných bohov popri mne.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha nado všetko báť, nadovšetko Ho milovať a len v Neho dúfať.

Druhé prikázanie

Nebudeš zneužívať meno Hospodina, svojho Boha.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme Jeho menom nezlorečili, neprisahali, nečarili, neluhali a neklamávali, ale aby sme Jeho meno vo všetkých potrebách vzývali, ctili, chválili a velebili.

Tretie prikázanie

Pamätaj na sviatočný deň, aby si ho svätil.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme slovo Božie a jeho kázanie nepotupovali, ale aby sme ho pokladali za sväté, radi poslúchali a sa mu učili.

Štvrté prikázanie

Cti si otca aj matku, aby si dlho žil na zemi.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme si rodičov a predstavených nepotupovali a nehnevali, ale aby sme si ich ctili, im slúžili, ich poslúchali, milovali a si vážili.

Piate prikázanie.

Nezabiješ.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme svojmu blížnemu na tele nijako neškodili, ani neublížovali, ale aby sme mu pomáhali a ho podporovali vo všetkých jeho telesných potrebách.

Šieste prikázanie

Nescudzoložíš.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme žili čistotne a zdržanlivo v slovách i v skutkoch a aby sa manželia milovali a ctili.

Siedme prikázanie.

Nepokradneš.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme svojmu blížnemu nebrali peniaze, ani majetok, ani si ich neprivlastňovali falošným kupovaním a predávaním, ale aby sme mu majetok a živobytie pomáhali zveľadiť a zachovať.

Ôsme prikázanie.

Nevydáš krivé svedectvo proti svojmu blížnemu.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme na svojho blížneho falošne neluhali, nezrádzali ho, neohovárali, ani mu zlý chýr nerobili, ale aby sme ho vyhovárali, dobre o ňom hovorili a všetko na dobrú stránku vykladali.

Deviate prikázanie.

Nepožiadáš domu svojho blížneho.

Čo to, znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme dedičstva a domu svojho blížneho ľstivo nežiadali, ani pod zdaním práva si ho neprivlastňovali, ale radšej ho podporovali a mu pomáhali, aby si to všetko mohol zachovať.

Desiate prikázanie.

Nepožiadáš ani manželky (manžela), ani služobníka, ani služobnice, ani vola, ani osla svojho blížneho, ani ničoho, čo je jeho.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme svojmu blížnemu nezviedli, neodcudzili a neodviedli manželku, čel'ad' alebo dobytok, ale ich viedli k tomu, aby pri ňom zostali a plnili si povinnosti.

Čo hovorí Boh o všetkých týchto prikázaniach?

Odpoveď.

Toto hovorí: Ja Hospodin, Tvoj Boh, som horlivý Boh, ktorý až do tretieho i štvrtého pokolenia navštevujem na deťoch hriechy otcov, čo ma nenávidia; ale preukazujem milosť tisícim pokoleniam, ktoré ma milujú a zachovávajú moje prikázania.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Boh hrozí trestom všetkým, ktorí prestupujú tieto Jeho prikázania; preto sa máme báť Jeho hnevu a nič nerobiť proti týmto prikázaniam. Sľubuje však milosť a všetko dobré všetkým, ktorí

zachovávajú tieto Jeho prikázania; preto máme Ho aj my milovať, v Neho dúfať a podľa Jeho prikázaní s radosťou sa správať.

II.

Viera všeobecná kresťanská,

ako ju otec rodiny čo najjednoduchšie má predkladať svojej domácnosti.

Prvý článok o stvorení

Verím v Boha Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Verím, že ma Pán Boh stvoril ako aj všetky stvorenia; a dal mi telo i dušu, oči, uši a všetky údy, rozum a všetky zmysly a ich doteraz zachováva; k tomu mi hojne a na každý deň dáva odev a obuv, pokrm a nápoj, dom a dvor, manželku a dietky, pole, dobytok a akýkoľvek majetok so všetkými potrebami tohto tela a života; pred každým nebezpečenstvom ma ostríha a od všetkého zlého chráni a zachováva. A to všetko zo samej otcovskej, Božskej dobroty a milosrdenstva; bez akýchkoľvek mojich zásluh a hodností; za to všetko som mu povinný ďakovať, Ho chváliť, Jemu slúžiť a byť Mu poslušný. To je iste pravda.

Druhý článok o vykúpení.

I v Ježiša Krista, Syna Jeho jediného, Pána nášho, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie panny, trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovaný umrel a pochovaný bol; zostúpil do pekiel, v tretí deň vstal z mŕtvych, vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Verím, že Ježiš Kristus, pravý Boh, od Otca od večnosti splodený, a tiež pravý človek z panny Márie narodený, je mojím Pánom, ktorý si ma zatrateneho a zlorečeného človeka vykúpil, privlastnil a vyslobodil od všetkých hriechov, od večnej smrti a diabolskej moci nie zlatom ani striebrom, ale svojou svätou, predrahou krvou a svojím nevinným umučením a smrťou, aby som Jeho vlastný bol a v Jeho kráľovstve pod Ním žil a Mu slúžil vo večnej spravodlivosti, nevinnosti a blaženosti, tak ako On vstal z mŕtvych, žije a kraluje naveky. To je iste pravda.

Tretí článok o posvätení.

Verím v Ducha Svätého, svätú cirkev všeobecnú, spoločenstvo svätých, odpustenie hriechov, vzkriesenie tela z mŕtvych a večný život. Amen.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Verím, že ja z vlastného rozumu ani zo svojej sily nemôžem v Ježiša Krista, svojho Pána, veriť a k Nemu prísť, ale že ma Duch svätý evanjeliom povolal, svojimi darmi osvietil, v pravej viere posvätil a zachoval; ako aj celé kresťanstvo na zemi povoláva, zhromažďuje, osvecuje, posväcuje a v Ježiši Kristu pravou jedinou vierou zachováva. V tejto cirkvi mne i všetkým veriacim všetky hriechy každého dňa štedro odpúšťa a v deň súdny mňa i všetkých mŕtvych vzkriesi a mne so všetkými veriacimi v Krista dá večný život. To je iste pravda.

III. Otčenáš,

ako ho otec rodiny čo najjednoduchšie má predkladať svojej domácnosti

Otče náš, ktorý si v nebesiach.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Boh nás týmto chce povzbudiť, aby sme verili, že On je naším pravým Otcom a my sme Jeho pravými deťmi; aby sme Ho tak smelo a v úplnej dôvere prosili ako dobré detky svojho dobrého otca.

Prvá prosba.

Posväť sa meno Tvoje.

Čo to znamená?

Odpoveď.

I keď je meno Božie samo v sebe sväté, prosíme v tejto prosbe, aby sme ho aj my posväcovali.

Ako sa to deje?

Odpoveď.

Keď sa slovo Božie čistotne a úprimne učí a keď aj my ako detky Božie podľa neho sväte žijeme; k tomu ráč nám pomáhať, milý Otče nebeský. Kto však inak učí a žije, ako slovo Božie učí, ten znesväcuje medzi nami Božie meno; toho ráč nás uchovať, nebeský Otče.

Druhá prosba.

Príď kráľovstvo Tvoje!

Čo to znamená?

Odpoveď.

I keď kráľovstvo Božie prichádza samo od seba, aj bez nášho modlenia, prosíme v tejto prosbe, aby aj k nám prišlo.

Ako sa to deje?

Odpoveď.

Keď nám nebeský Otec dáva svojho Ducha Svätého, aby sme Jeho svätému slovu skrze Jeho milosť verili a pobožne žili tu časne a tam večne.

Tretia prosba

Buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi!

Čo to znamená?

Odpoveď.

I keď sa dobrá a milostivá vôľa Božia deje aj bez nášho modlenia, prosíme v tejto prosbe, aby sa aj pri nás diala.

Ako sa to deje?

Odpoveď.

Keď Boh lomí a ruší každú zlú radu a vôľu, ktorá nám meno Božie nedovoľuje posväcovať, ani Jeho kráľovstvu k nám prichádzať, ako je vôľa diabla, sveta a nášho tela; ale nás utvrdzuje a zachováva vo svojom slove a vo viere pevnými až do konca; to je jeho milostivá a dobrá vôľa.

Štvrtá prosba.

Chlieb náš každodenný daj nám dnes!

Čo to znamená?

Odpoveď,

I keď Boh dáva každodenný chlieb aj bez nášho prosenia všetkým hriešnym ľuďom, prosíme v tejto prosbe, aby nám to dal poznať a tak s vďakou prijímať náš každodenný chlieb.

Čo je každodenný chlieb?

Odpoveď.

Všetko, čo prináleží k živobytiu a potrebám tela, ako pokrm, nápoj, odev, obuv, dom, dvor, pole, dobytok, peniaze, majetok, pobožná manželka, pobožné dietky, pobožná čel'ad', pobožná a verná vrchnosť, dobrá správa, dobré počasie, pokoj, zdravie, striezlivosť, česť, dobrí priatelia, verní susedia a tomu podobné.

Piata prosba.

A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame svojim vinníkom!

Čo to znamená?

Odpoveď.

Prosíme v tejto prosbe, aby Otec nebeský neráčil hľadiet' na naše hriechy a pre ne zavrhnúť naše prosby; lebo nie sme hodní toho, za čo prosíme, ani si to nezasluhujeme; ale aby nám to všetko ráčil dať zo svojej milosti. Veď každého dňa mnoho hrešíme a zasluhujeme si len samý trest. Preto aj my chceme srdečne odpúšťať a ochotne dobre robiť tým, čo sa proti nám previnili.

Šiesta prosba.

A neuvod' nás do pokušenia.

Čo to znamená?

Odpoveď.

I keď Boh nikoho nepokúša, prosíme v tejto prosbe, aby nás Boh ráčil chrániť a zachovávať, aby nás diabol, svet a naše telo neoklamali a nezviedli do nevery, zúfalstva a iných veľkých hriechov a nerestí; a keby nás zachvátili, aby sme nakoniec vždy obstáli a zvíťazili.

Siedma prosba.

Ale zbav nás od zlého!

Čo to znamená?

Odpoveď.

V tejto prosbe súhrnom prosíme, aby nás Otec nebeský vyslobodil od všetkého zlého na tele a na duši, na majetku a cti a nakoniec, keď príde naša posledná hodinka, aby nám dal blahoslavene dokonať a z tohoto údolia plaču nás milostivo k sebe do neba.

Amen.

Čo to znamená?

Odpoveď.

Aby som bol istý, že tieto prosby sú príjemné môjmu nebeskému Otcovi a ich vyslyší; lebo On sám prikázal nám takto sa modliť a zaslúbil nás vyslyšať. Amen, amen, to znamená: iste, iste, tak sa stane.

IV.

Sviatosť svätého krstu,

ako otec rodiny čo najjednoduchšie má o nej učiť svoju domácnosť

Po prvé.

Čo je krst?

Odpoveď.

Krst nie je len obyčajná voda, ale je voda v Božom prikázaní obsažená a so slovom Božím spojená.

Ktoré je to Božie slovo?

Odpoveď.

Keď Kristus, náš Pán, hovorí u Matúša v poslednej kapitole: „Chod'te teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v meno Otca i Syna i Ducha Svätého.”

Po druhé.

Čo krst svätý dáva alebo aký úžitok prináša?

Odpoveď.

Pôsobí odpustenie hriechov, vyslobodzuje od smrti a diabla a dáva večné blahoslavenstvo všetkým, ktorí veria, čo hovoria Božie slová a sľuby.

Ktoré sú tie Božie slová a sľuby?

Odpoveď.

Keď Kristus, náš Pán hovorí u Marka v poslednej kapitole: „Kto uverí a pokrstí sa, bude spasený, ale kto neuverí, bude odsúdený”.

Po tretie.

Ako voda môže spôsobiť takú veľkú vec?

Odpoveď.

Voda to isteže nepôsobí, ale Božie slovo, ktoré je s vodou a pri vode a viera, ktorá verí takému Božiemu slovu, vode pridanému; lebo voda bez Božieho slova je obyčajná voda a nie krst, ale so slovom Božím je krst, to je spasiteľná voda života a „kúpeľ znovuzrodenia skrze Ducha Svätého”, ako hovorí sv. Pavel u Títa v tretej kapitole: „(A to kúpeľom znovuzrodenia a obnovením skrze Ducha Svätého, ktorého vylial na nás hojne skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, aby sme, ospravedlnení Jeho milosťou, mali podiel na večnom živote podľa nádeje”. To je iste pravda.

Po štvrté.

Čo znamená takéto krstzenie vodou?

Odpoveď.

Znamená, že starého Adama v sebe každodennou ľútosťou a pokáním máme topiť a mŕtviť so všetkými hriechmi a zlými žiadosťami a že zas každý deň má vychádzať a povstávať nový človek, ktorý by naveky žil pred Bohom v spravodlivosti a čistote.

Kde je to napísané?

Odpoveď.

Píše to sv. Pavel v liste Rímskym v šiestej kapitole: „Spolu a s Ním boli sme teda skrze krst pohrobení v smrť, aby tak, ako Kristus vzkriesený slávnou mocou Otcovou, aj my sme chodili v novote života”.

V.

Ako treba jednoduchých ľudí naučiť spovedať sa?

Čo je spoveď?

Odpoveď.

Spoveď zahrňuje dve čiastky. Jednu, v ktorej vyznávame hriechy; druhú, v ktorej prijímame absolúciu, čiže rozhrešenie od spovedného otca ako od samého Boha, pevne veriac a ani trochu nepochybujúc, že nám tu sám nebeský Boh odpúšťa hriechy.

Z ktorých hriechov sa máme spovedať?

Pred Bohom musíme vyznať, že sme vinní zo všetkých hriechov, aj z tých, o ktorých nevieme, ako to robíme v Otčenáši. Ale spovednému otcovi máme vyznať iba hriechy, o ktorých vieme a ktoré cítime v srdci.

Ktoré sú to?

Skúmaj svoje postavenie podľa Desiatich Božích prikázaní, či si otec, mat', syn, dcéra, pán, pani, služobník, či si nebol neposlušný, neverný, lenivý, zlostný, prostopašný, či si niekomu nespôsobil bolesť slovami alebo skutkami, či si nekradol, či si nezameškal a nezanedbal svoju povinnosť, či si nespôsobil škodu.

Prosím ťa, povedz mi krátky spôsob spovede:

Spovednému otcovi povedz:

„Dôstojný, milý pane, prosím vás, ráčte vypočuť moju spoveď a, pre Boha, dajte mi rozhrešenie“.

„Spovedaj sa!“

„Ja úbohý hriešnik vyznávam pred Bohom, že som vinný zo všetkých hriechov; vám vyznávam najmä, že som služobník, služobná; ale, žiaľ, slúžim neverne svojmu pánovi, lebo neraz som nevykonal, čo mi kázali, pohneval som ich a popudil ku kľatbe, zanedbával som si povinnosti a nezabránil som škode. Aj moje slová a skutky boli nehanebné, s priateľmi som sa pohneval, na svoju ženu som hromžil a jej klial atď. Všetko toto ľutujem, prosím o milosť a sľubujem sa polepšiť“

Domáci pán alebo pani nech takto hovorí. „Spovedám sa vám najmä, že som svoje deti, čel'ad', manželku verne nevychoval k Božej cti. Klial som, bol som zlým príkladom so svojimi neslušnými slovami a skutkami, svojho suseda som poškodil, ohováral, predražoval som a predával falošný a nedovážený tovar“ A ešte čokoľvek iného vykonal proti Božiemu prikázaniu a svojmu povolaniu.

Keď sa však necítiš obťažovaný takýmito alebo podobnými veľkými hriechmi, netráp sa a nevyhľadávaj ďalšie, ani si ich nevymýšľaj, aby si si spoveď nepremenil na mučiarenie, ale rozpovedz jeden alebo druhý, o ktorom vieš. Takto: „Spovedám sa najmä, že som raz zahrešil, inokedy zas vypustil z úst neslušné slová, raz som zanedbal toto a toto“, atď. A toto stačí.

A ak nevieš o nijakom hriechu (čo však je nemožné), nič osobitne nespomínaj, ale prijmi spoveď na obecnú spoveď, ktorou sa spovedáš Bohu pred spovedným otcom.

Na to ti spovedný otec povie:

„Nech ti je Pán Boh milostivý a nech posilní tvoju vieru. Amen.“

Potom povie:

„Či veríš, že moje odpustenie je Božím odpustením?“

„Áno, verím, milý pane“.

Na to ti povie:

„Nech sa ti stane podľa tvojej viery. Ja však na rozkaz nášho PÁNA Ježiša Krista odpúšťam ti hriechy v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.“

Chod' v pokoji!“

Tých však, čo majú svedomie veľmi obťažené alebo sú zarmútení a sa sužujú, spovedník istotne bude vedieť potešiť viacerými výpoveďami a tak ich povzbudiť k viere. Toto však je len obyčajný spôsob spovede pospolitých ľudí.

VI. Oltárna sviatosť,

ako otec rodiny má o nej učiť domácnosť

Čo je oltárna sviatosť?

Odpoveď.

Je opravdivé telo a opravdivá krv nášho Pána Ježiša Krista pod spôsobom chleba a vína, čo pre nás kresťanov sám Kristus ustanovil na jedenie a pitie.

Kde je to napísané?

Odpoveď.

Tak píše svätí evanjelisti Matúš (26,26), Marek (14,22), Lukáš (22,19) a sv. Pavel (1. Kor. 11,23): „Pán náš Ježiš Kristus v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb a keď dobrorečil, lámal ho a dával svojim učeníkom hovoriac: Vezmite, jedzte, toto je moje telo, ktoré sa za vás vydáva. To čiňte na moju pamiatku.

Podobne vzal po večeri aj kalich, dobrorečil a dal im hovoriac: Vezmite a pite z toho všetci. Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás na odpustenie hriechov. To čiňte, kedykoľvek budete piť, na moju pamiatku,"

Čo osoží také jedenie a pitie?

Odpoveď.

To nám ukazujú tieto slová: „Za vás sa vydáva", a „vylieva na odpustenie hriechov", že sa nám totiž pri sviatosti týmito slovami dáva odpustenie hriechov, život a spasenie; lebo kde je odpustenie hriechov, tam je aj život a spasenie.

Ako môže telesné jedenie a pitie pôsobiť také veľké veci?

Odpoveď.

Pravdaže jedenie a pitie to nepôsobí, ale pripojené slová: „Za vás sa vydáva" a „Vylieva na odpustenie hriechov". Tieto slová sú popri telesnom jedení a pití hlavnou vecou vo sviatosti. A kto verí slovám, má to, čo hovoria a vyjadrujú, totiž „odpustenie hriechov".

Kto hodne prijíma túto sviatosť?

Odpoveď.

Isteže postiť sa a telesne sa pripravovať je dobrá vonkajšia ukáznenosť; ale ten je naozaj hodný a dobre pripravený, kto verí slovám: „Za vás sa vydáva" a „Vylieva na odpustenie hriechov"; kto však týmto slovám neverí alebo o nich pochybuje, je nehodný a nepripravený; lebo slovo „za vás" žiada úplne veriace srdcia.

I. Prídavok

Ako má otec rodiny naučiť svoju domácnosť modliť sa ráno aj večer

Keď ráno vstávaš z postele, prežehnaj sa svätým krížom a hovor: V mene Boha Otca, Syna, Ducha Svätého. Amen.

Potom kľachiac alebo postojacky odriekaj Vieru všeobecnú kresťanskú a Otčenáš. A ak chceš, môžeš sa ešte pomodliť aj túto modlitbičku:

Ďakujem Ti, môj nebeský Otče, v mene Ježiša Krista, Tvojho milého Syna, že si ma tejto noci ochránil pred všetkou škodou a nebezpečenstvom; a prosím Ťa, ráč ma aj tohto dňa chrániť pred hriechom a každým zlom, aby sa Ti všetko moje konanie a celý môj život ľúbili. Veď ja seba, svoje telo a dušu a všetko porúčam do Tvojich rúk. Tvoj svätý anjel nech je pri mne, aby ma diabol nemal v moci. Amen.

Hneď na to nech ide každý s radosťou po svojej práci alebo možno si ešte zaspievať pieseň, odriekať Desiat' Božích prikázaní alebo niečo, čo povzbudzuje zbožnosť.

Keď ideš večer spať, prežehnaj sa svätým krížom a hovor:

V mene Boha Otca, Syna, Ducha Svätého. Amen.

Potom kľachiac alebo postojacky odriekaj Vieru všeobecnú kresťanskú a Otčenáš. A ak chceš, môžeš sa ešte pomodliť túto modlitbičku:

Ďakujem Ti, môj nebeský Otče, v mene Ježiša Krista, Tvojho milého Syna, že si ma tohto dňa milostivo ochraňoval; a prosím Ťa, ráč mi odpustiť všetky moje hriechy a nepravosti a tejto nastávajúcej noci ráč ma milostivo ochraňovať; lebo ja seba, svoje telo a dušu a všetko porúčam do Tvojich rúk. Tvoj svätý anjel nech je pri mne, aby ma diabol nemal v moci. Amen.

A potom hneď pokojne a radostne choď spať.

Ako má otec rodiny naučiť svoju domácnosť dobrorečiť a ďakovať pri stole

Deti a domáci nech pristúpia ku stolu so zloženými rukami a slušne hovoria takto (Žalm 145,15,16): „Na Teba čakajú oči všetkých, Pane, a Ty im načas podávaš ich pokrm. Otváraš svoju ruku a všetko živé sýtiš podľa ľúbosti.”

Vysvetlenie.

Ľúbosť Božia znamená, že všetci tvorcovia dostanú toľko jest', že sa z toho radujú a tešia; lebo ustarostenosť a lakomstvo prekážajú takejto ľúbosti.

Potom Otčenáš a túto modlitbu:

Pane, Bože, nebeský Otče, požehnaj nás i tieto svoje dary, ktoré z Tvojej milostivej lásky prijímame, pre Ježiša Krista, nášho Pána. Amen.

Ďakovanie.

A tak aj po jedle nech podobným spôsobom slušne a so zloženými rukami hovoria (Žalm 106.1; 136,1; 147,9-11): „Ďakujte Hospodinovi, lebo dobrý je; veď Jeho milosť trvá naveky. Tomu, čo chlieb dáva telu každému, čo dáva pokrm dobytku, krkavcom mladým, po čom šriekajú. Zálubu nemá v sile koňa, ani sa nekochá v lýtkach muža. Hospodin zálubu má v tých, čo boja sa Ho, čo dôverujú v Jeho milosť.”

Potom Otčenáš a túto modlitbu:

Ďakujem Ti, Pane Bože, Otče náš, pre Ježiša Krista, nášho PÁNA, za všetky Tvoje dobrodenia, ktorý žiješ a panuješ naveky. Amen."

II. Prídavok. Domáce tabule

niektorých výpovedí pre všetky stavy a rády Božie, ktoré ich ako priliehavé lekcie upomínajú na povinnosti ich úradu a služby.

Biskupom, farárom a kazateľom

„Biskup má byť teda bez úhony, jednej ženy muž, striezlivý, zdržanlivý, slušný, pohostinný, spôsobený vyučovať, — nie pijan, nie bitkár (ani nie mrzkého zisku žiadostivý), ale mierny, nehašterivý a nie lakomý. Má si dobre spravovať dom a dietky v poddanosti udržiavať so všetkou dôstojnosťou. Nesmie byť nováčikom (vo viere), musí sa pridržať slova spoľahlivého podľa učenia, aby bol schopný aj napomínať podľa zdravého učenia, aj podvracať tých, ktorí odporujú (1.Tim.3,2 — 6; Tit. 1,9).

Čím sú povinní kresťania svojim učiteľom a duchovným pastierom

„Tak ustálil to aj Pán, aby z evanjelia žili tí, čo zvestujú evanjelium" (1. Kor. 9,14). „Komu sa dostáva vyučovania v slove (Božom), nech zo všetkého, čo má, udeľuje tomu, kto ho vyučuje. Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať!" (Gal. 6,6-7). „Starších, ktorí boli dobrými predstavenými, najmä tých, čo sa unavujú v kázni a vyučovaní, treba považovať za hodných dvojitej cti, lebo Písmo hovorí (5. Mojž. 25,4): „Mláciacemu volovi hubu nezaväzuj", a „Hoden je pracovník svojej mzdy" (1.Tim.5,17). „Prosím vás, bratia, vážte si tých, čo namáhavo pracujú medzi vami a sú vám predstavení v Pánu a počujú vás, a nadovšetko ich milujte pre ich prácu. Nažívajte v pokoji medzi sebou!" (Tes.5,12-13). „Poslúchajte si vodcov a buďte im povolní, veď oni bdejú nad vašimi dušami ako takí, ktorí budú účtovať z toho; nech to robia s radosťou a nie so vzdychmi; lebo to by vám nebolo na úžitok" (Žid. 13,17).

O svetskej vrchnosti

„Každá duša poddaná buď nadriadeným vrchnostiam. Lebo nieto vrchnosti, ak len nie od Boha; a tie, čo sú, Bohom zriadené sú. Kto sa teda vrchnosti protiví, Božiemu zriadeniu sa protiví; a tí, čo sa protivia, priťahujú si súd. Lebo nie nadarmo nosí meč. Božím služobníkom je totiž, vykonávateľom trestu nad tým, čo zle robí" (Rim. 13,1-4).

Čo sú občania povinní vrchnosti

Matúš 22,21: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božieho, Bohu". Rímskym 13,1.5-7: „Každá duša poddaná buď nadriadeným vrchnostiam, atď. Preto sa jej treba podriaďiť nielen pre trest, ale aj pre svedomie. Veď preto platíte aj daň, lebo sú to Boží služobníci, práve tomuto povolaniu vytrvale oddaní. Dávajte každému, čo ste komu podľní: komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu česť, tomu česť". 1.Tim.2,1: „Predovšetkým teda napomínam, aby sa diali prosby, modlitby, prímluvy a ďakovania za všetkých ľudí, za kráľov a za všetkých vysokopostavených, aby sme tichým a pokojným životom žili v dokonalej pobožnosti a statočnosti" atď. Tit.3,1: „Pripomínaj im, aby boli poddaní vrchnostiam, poslúchali ich, boli hotoví do každého diela" atď. 1. Petra 2,13-14: „Poddaní buďte kvôli Pánovi každému ľudskému zriadeniu, buďto kráľovi ako najvyššiemu, buďto vládárom, ktorých On posielal trestať všetkých, čo zle robia a chváliť tých, čo dobre robia".

Manželom

„Mužovia, uznanlivo nažívajte so ženským pokolením ako so slabším a uctite si ich ako spoludedičky milosti života, aby vaše modlitby neboli daromné" 1. Petra 3,7. „A nebuďte príkri k nim", Kolos. 3,19.

Manželkám

„Ženy, poddané buďte svojim mužom ako PÁNOVI, ako Sára, ktorá poslúchala Abraháma a nazývala ho pánom. Vy ste jej dcérami, keď dobre robíte a nebojíte sa nijakého postrachu" 1. Petra 3,1.6.

Rodičom

„Vy, otcovia, nedráždite si dietky, aby neklesali na mysli, ale ich vychovávajú v kázni a napomínaní Pánovom" Efez.6,4; Kolos. 3,21

Deťom

„Dietky, poslúchajte si rodičov (v Pánu), lebo to je spravodlivé. „Cti si otca a matku" — to je prvé prikázanie so zasľúbením", aby sa ti dobre vodilo a dlho aby si žil na zemi" Efez, 6,1-3.

Sluhom, pomocnícam v domácnosti, nádenníkom a robotníkom

„Sluhovia, poslúchajte si telesných pánov s bážňou a trasením v úprimnosti srdca ako Krista. Neslúžte im len naoko ako tí, čo sa ľudom chcú ľúbiť, ale ako služobníci Kristovi, ktorí z tej duše plnia vôľu Božiu; oddane im slúžte ako Pánovi a nie ako ľudom, vediac, že každý, či sluha, či slobodný, keď dobre robí, prijme odplatu od Pána" Efez.6,5-8.

Otcom a matkám rodiny

„A vy, páni, zachádzajte s nimi práve tak; nevyhrádzajte sa; veď viete, že aj ich aj váš Pán je v nebesiach a u Neho nieto prijímania osôb", Efez. 6,9.

Všetkej mládeži

„Podobne, mladší, poddaní buďte starším. A všetci spoločne opášte sa pokorou, lebo Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť. Pokorte sa teda pod mocnú ruku Božiu, aby vás časom povýšil", 1.Petra 5,5-6.

Vdovám

„Úplná a osamelá vdova zložila svoju nádej v Bohu a dňom-nocou zotrváva na modlitbách a prosbách, ale rozkošnica je zaživa mŕtva", 1.Tim.5,5.

Všetkým

„V tomto slove sú zhrnuté (prikázania); „Miluj blížneho ako seba samého", Rim. 13,9. „Predovšetkým teda napomínam, aby sa diali prosby, modlitby, prímluvy a ďakovania za všetkých ľudí", 1. Tim.2,1

Lekciu svoju nauč sa naspamät' každý,
tak bude dobre v tvojom dome navždy.